

LIBERATION FIETSROUTE RAALTE

ROUTE 57 km

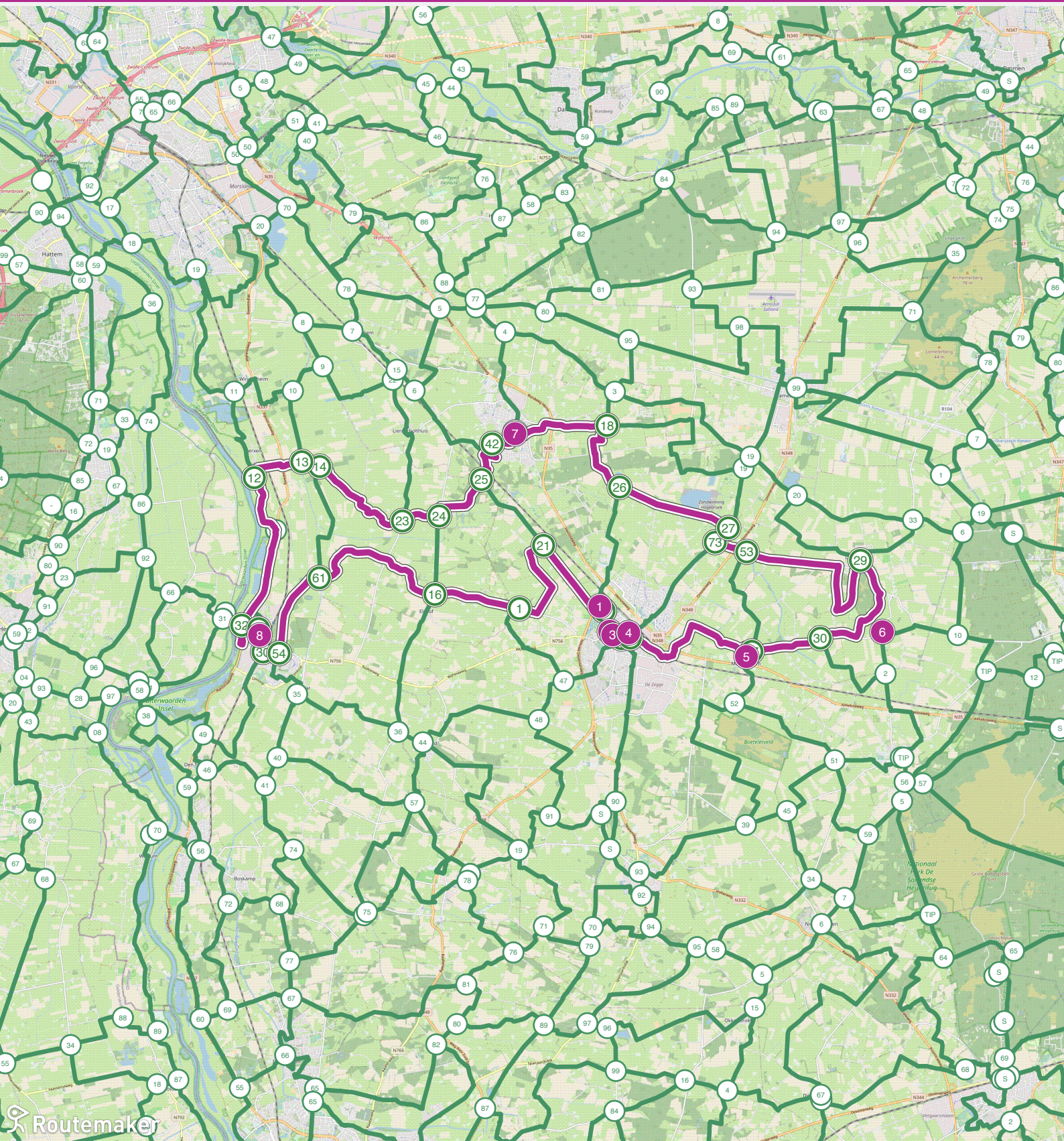

In Salland zijn veel overblijfselen te vinden die herinneren aan de oorlog en de bevrijding. Op diverse plekken zijn luisterstenen geplaatst waar een hoorspel te beluisteren is over de indrukwekkende belevenissen van één of meerdere personen in de jaren 1944-1945.

20
24

Liberation fietsroute Raalte

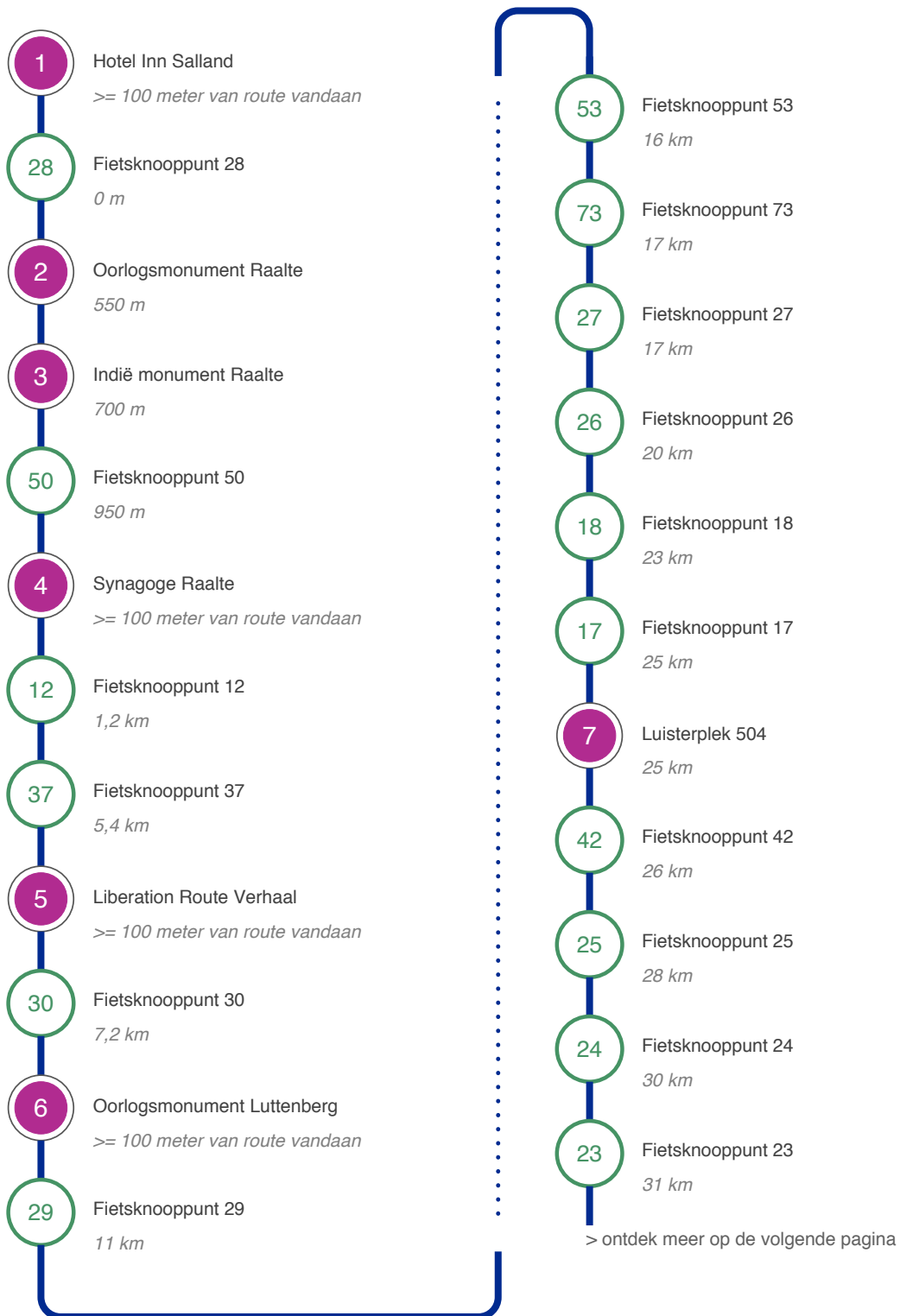

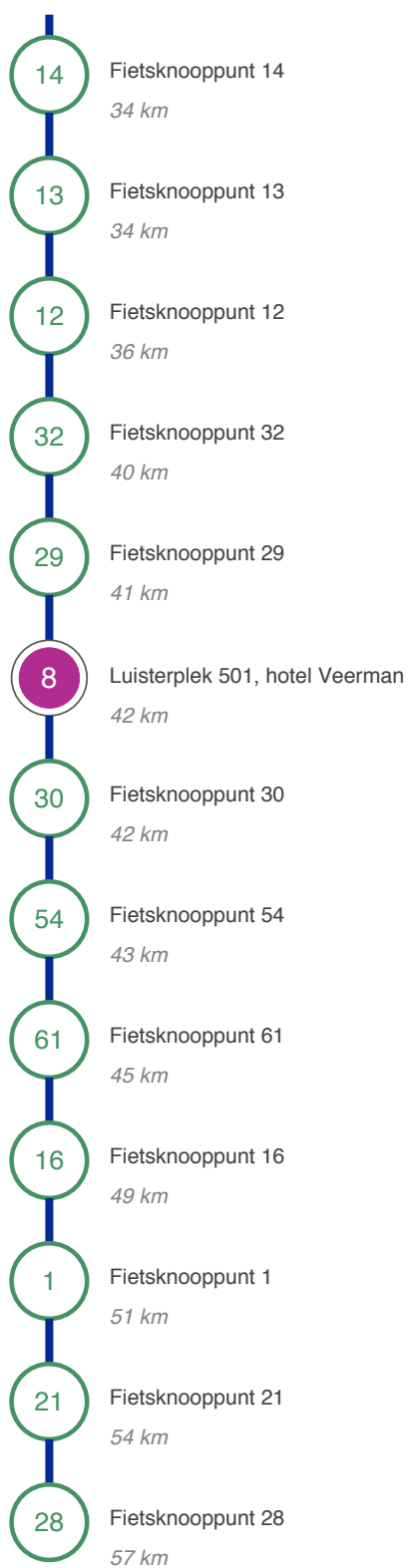
Liberation fietsroute Raalte

Hoe kom ik bij het startpunt?

Start bij Hotel Inn Salland, Zwolsestraat 63e in Raalte

Vervolg route

Einde van de route

Liberation fietsroute Raalte

57 km

1

Hotel Inn Salland

Hotel Inn Salland

Het hotel biedt u sfeervolle kamers in verschillende grootte, met een landelijk interieur in een modern jasje. Met name bijzonder zijn onze sfeervolle splitlevel familiekamers. Geniet van de gemakken van een driesterrenhotel, voor een zakelijk of een ontspannen verblijf.

<https://hotelinnsalland.nl/> (Hotel Inn Salland)

2

Oorlogsmonument Raalte

Oorlogsmonument Raalte

Dit Oorlogsmonument is te vinden aan de Zwolsestraat, nabij de kruising met de Churchillaan in Raalte, nabij een klein parkje. Het Monument gedenkt de gevallen in Raalte en de 46 geallieerde vliegeniers en 3 Canadese militairen die door oorlogshandelingen om het leven zijn gekomen.

De tekst op het Monument: VOOR HET
VADERLAND GEVALLEN: W. V.D. WEL

B.J. BRINKHUIS J.A. ENDEMAN G.J. HOLTMAAT J. KELDER G.J. LINTHORST J.A.
SMIT J. KAPTEYN A. AVONDROOD H.J.J. WINTER De tekst op het onderste gedeelte
van het monument: TER NAGEDACHTENIS AAN: 46 GEALL. VLIEGERS 3 SOLD.
CANAD. LEGER

ALLEN DIE NIET TERUGKEERDEN

3

Indië monument Raalte

Indië monument Raalte

De Raalter kunstenaar G.J. Tuink (de 'Knuit'), zelf een oud Indië-strijder, kreeg de opdracht een monument te ontwerpen. Hij maakte een beeldje (ongeveer 70 cm hoog) van een soldaat, zoals hij die nog in zijn herinnering meedroeg: een eenvoudige knaap, gekleed in hemd met opgestroopte mouwen met een

vechtpet op en voorzien van diverse attributen: veldfles, bajonet, rugzak en geweer. Het beeldje staat op een sokkel van ongeveer een meter, waarop een plaquette is aangebracht met afbeeldingen van een dolk, en helm en een palmtak (symbolen voor 'orde en vrede).

Onder aan de sokkel bevindt zich een gedenksteen met opschrift: 'Ned. Oost Indie 1946 1962 Voor Orde en Vrede Onder dit opschrift staan de namen van de drie gevallen'. Tuink wilde met het beeld tevens de lang verzwegene oorlog in Indië in blijvende herinnering houden:

'Dan wordt iets vastgehouden van de tijd, waarin een dikke honderd man uit Raalte met het geweer op de rug de loopplank van het schip naar Indië betraden'. Het monument werd op 31 mei 1991 onthuld door burgemeester drs. W.M. Zuidwijk.

4

Synagoge Raalte

Synagoge Raalte

In 1985 werd aan de muur van de synagoge een plaquette onthuld ter nagedachtenis aan de gedeporteerde en vermoorde Joodse inwoners van Raalte.

Liberation Route Verhaal

Een Limburgse familie op zolder

Februari 1945 – dagboek van een inwoner van Raalte Sinds gisteravond logeert er een Limburgse familie bij ons op zolder. Een vrouw met twee kinderen van 8 en 10 jaar. Ze zaten in de trein die bij Mariënheem door de Canadezen is beschoten. Het is duidelijk dat ze heel wat angstige momenten hebben

meegemaakt; we hebben de kinderen de hele nacht horen huilen... De familie komt uit de buurt van Roermond en werd vorige week samen met zo'n 1500 anderen in treinen geëvacueerd. De Duitsers trekken zich steeds verder terug en daarom zijn de grensgebieden erg gevaarlijk geworden.

Uit voorzorg worden de inwoners van die gebieden per trein geëvacueerd naar veiligere plaatsen. Vanuit Limburg is de trein via Duitsland naar het noorden gereden. Nadat ze de Nederlandse grens weer passeerden, werden ze bij Mariënheem door het Canadese leger beschoten.

Waarschijnlijk waren de geallieerden niet op de hoogte van deze treinen vol met geëvacueerden. In hun poging om de Duitsers uit te schakelen schieten ze soms op alles wat beweegt... Het gezin is niet compleet; de man en vader van het gezin ligt in het ziekenhuis in Zwolle.

Hij is tijdens de beschieting in zijn schouder geraakt en heeft veel bloed verloren. Het gezin heeft het gered om uit de trein te ontsnappen, terwijl de kogels hen om de oren vlogen. Pas toen ze bij een boerderij in de buurt aankwamen, ontdekte de vader dat hij door een kogel geraakt was.

Hij was er slecht aan toe en is een poosje buiten bewustzijn geweest. Gelukkig kon hij vanaf de boerderij naar het ziekenhuis in Zwolle vervoerd worden. De rest van het gezin kon niet op de boerderij achterblijven en is hier in Raalte terechtgekomen.

Dorpsbewoners werden opgeroepen om mensen in huis

te nemen. Mijn man heeft ons meteen aangemeld en samen hebben we de zolder gereedgemaakt. We proberen het zo aangenaam mogelijk voor ze te maken, maar ze hebben het niet makkelijk. Ze hebben hun huis moeten verlaten zonder te weten waar ze terecht zouden komen en daarna moesten ze dit drama ook nog

eens doorstaan. Ik hoop en bid dat ze de vreselijke gebeurtenissen die ze hebben meegemaakt snel zullen vergeten, want ik weet het zeker: spoedig zal de oorlog voorbij zijn!

Oorlogsmonument Luttenberg

Oorlogsmonument Luttenberg

Het oorlogsmonument te Luttenberg bestaat uit een stenen herdenkingskruis met Christusmonogram. Achter het kruis is een muurtje met gedenksteen geplaatst. Het geheel is geplaatst op een plaveisel van keien. De gedenksteen bevat de namen van negentien omgekomen burgers uit Luttenberg.

Luisterplek 504

Eindelijk bevrijd, geen feest

Woensdag 11 april 1945 – Het dagboek van een inwonster van Heino. Vandaag is datgene gebeurd waar ik al jaren bang voor ben: Jan is opgepakt en meegenomen. Ik weet niet waar naartoe... Ik weet niet eens of ik hem ooit nog levend terugzie. En dat terwijl de Canadezen zo vlakbij zijn!

Het begon allemaal met de steeds sterker wordende geruchten; de Canadezen waren

bezig met hun opmars naar Raalte. Als reactie op deze geruchten, probeerde de ondergrondse van Raalte om wegvlochtende Duitse soldaten tegen te houden. Jan had regelmatig contact met mensen uit het verzet en deed soms

zelf ook een paar klusjes. Maar vandaag kon ik hem ervan overtuigen om thuis te blijven en samen met mij de bevrijding af te wachten. Rond het middaguur vernamen we dat er een Duitse soldaat beschoten was langs de Hondemotswetering tussen Heino en Raalte. Daar was de Raalter ondergrondse op

een groep Duitse soldaten gestuit en had deze gevangengenomen. Eén van de soldaten wist te ontsnappen, maar werd hierbij in zijn been geschoten. We dachten dat het allemaal met een sisser af zou lopen maar niets was minder waar... We hadden net wat gegeten toen we gestommel bij de achterdeur hoorden.

Een groep gewapende Duitse soldaten kwam binnenstormen en greep Jan hardhandig vast. Ze sleurden hem door de gang mee naar buiten de straat op. Ik schreeuwde en probeerde erachteraan te gaan, maar één van de soldaten hield me tegen. Ik kon niets beginnen en moest weerloos toezien hoe ze Jan meenamen

Vrijdag 13 april. Jan is nog steeds niet terug. Ik zit al twee dagen in onzekerheid. Telkens malen dezelfde vragen door mijn hoofd; waar zal hij nu zijn? Leeft hij nog wel? Wat is er gebeurd? Ik weet alleen dat hij met een grote groep van ongeveer 60 man eerst een tijd opgesloten heeft gezeten in

café Hassink hier in Heino. Maar daar zijn ze inmiddels alweer vertrokken. Geruchten gaan dat ze onder bedreiging meegenomen zijn naar Zwolle. Gisteren kwamen de Canadezen eindelijk in ons dorp aan. We zijn bevrijd en de oorlog is voorbij. Maar er is geen sprake van feestvreugde in Heino.

We willen onze mannen terug. Waren onze bevrijders nu maar één dag eerder gekomen... Zaterdag 14 april Jan is weer thuis! Wat ben ik ongelooflijk blij en opgelucht! Vanmiddag rond 4 uur kwam hij samen met de anderen – een groep van 66 in totaal – weer in Heino aan. Hij was heel erg moe en had

ontzettende honger; maar hij mankeert gelukkig niets. Ze hebben twee angstige nachten in Zwolle doorgebracht, onder constante bedreiging van de soldaten. Vandaag werden ze eindelijk bevrijd en konden ze allemaal heelhuids terug naar huis komen. Eindelijk kunnen we ook in Heino de vlaggen uitsteken.

<https://www.liberationroute.com/nl/pois/625/hostages-drama-in-heino> (Luisterverhaal Heino)

8

Luisterplek 501, hotel Veerman

De oorlogsjaren Hotel Veerman

Januari 1944 - Uit het dagboek van een hotelmedewerkster. "Sinds de oorlog is uitgebroken hangt er soms een gespannen sfeer in het hotel. Het is een komen en gaan van allerlei groepen: mensen uit de buurt, handelaren, NSB'ers en Duitse officieren... Maar óók verzetslieden en Joodse onderduikers...

Hotel Veerman in Wijhe is altijd een drukbezocht hotel geweest, maar sinds de overname door het Amsterdamse echtpaar Peet-van Ommen gaan de zaken helemaal voorspoedig. Elke avond is er wel wat te doen voor de plaatselijke verenigingen. Er wordt biljart gespeeld, gymnastiek- en dansles gegeven

en op de wekelijkse sociëteit is het altijd een drukte van belang. Kortom: er is altijd wat te beleven en ik werk er dan ook al jaren met veel plezier. Overdag verzorg ik de kamers van de gasten en 's avonds help ik een handje in het restaurant. Maar sinds het begin van de oorlog zijn er een aantal

dingen veranderd. Op de sociëteit wordt tegenwoordig druk gespeculeerd over het verloop van de oorlog. Daarnaast worden er ook illegale bladen gelezen en komt de Koninklijke familie vaak ter sprake. Af en toe hebben we bezoek van Duitse officieren en er komen regelmatig lokale NSB'ers over de vloer.

En dat zorgt weleens voor spanningen en ongeregelheden. Er zijn namelijk ook vele verzetslieden die het hotel weten te vinden. Zo gaat het gerucht dat de verzetsmannen Jan Dalemans en kapitein Walta vanuit dit hotel voedseltransporten verzorgen naar Amsterdamse bejaardentehuizen. De twee kennen

elkaar uit hun diensttijd en troffen elkaar hier in 1942 in de sociëteit. Dalemans werkt al langer voor de Amsterdamse illegaliteit; hij zorgt onder andere voor Joodse onderduikadressen, bezorgt bonkaarten en illegale kranten. De extra voorraden voedsel worden eerst door Kapitein Walta in de

omgeving van Wijhe ingezameld, daarna bezorgt Dalemans ze met de auto in Amsterdam. Een gevaarlijke onderneming... en dat allemaal vanuit 'ons' hotel. Dalemans is trouwens voor de duvel niet bang, want ik zag hem laatst in het restaurant een ontspannen praatje maken met een Duitse officier.

En dat terwijl hij een uur later weer een paar Joodse onderduikers door de gangen van het hotel naar de zolder loodste! Ik moet er niet aan denken wat er had kunnen gebeuren als hij betrapt was... Als je het mij vraagt kan dit allemaal niet lang goed gaan. Ik hoop dat het waar is wat ze zeggen en dat

de bevrijding nu snel dichterbij komt. Dan hoeven we niet meer zo stiekem te doen en continu over onze schouder te kijken. Dan wordt de sfeer in het hotel gewoon weer zoals vroeger..."

<https://www.liberationroute.com/nl/pois/622/the-orange-hotel> (Luisterverhaal Wijhe)

